



Nieuwsbrief #2

Noordwaard

Datum: april 2024

Via de nieuwsbrief Noordwaard houden we u op de hoogte van de ontwikkelingen in dit gebied. Deze nieuwsbrief verschijnt zes keer per jaar. Vorige nieuwsbrief gemist? Kijk dan op:

<https://www.staatsbosbeheer.nl/Natuurgebieden/biesbosch/noordwaard>.

Omsloten door het Nationaal Park De Biesbosch, precies tussen de rivier de Nieuwe Merwede en de Brabantse Biesbosch, ligt de Noordwaard. Het is een sinds 2015 ontpolderd gebied dat nu fungeert als doorstroomgebied. Op die manier helpt de Noordwaard om droge voeten te houden in de regio rondom Gorinchem en Dordrecht – nu én in de toekomst, als rivieren door het veranderende klimaat vaker extreme hoeveelheden regen te verwerken krijgen en de zeespiegel stijgt. Begin 2022 spraken Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer af om het beheer van de Noordwaard samen aan te pakken, in ieder geval voor de komende tien jaar. Rijkswaterstaat is en blijft eigenaar en doet het technisch beheer, en Staatsbosbeheer doet het natuur- en vegetatiebeheer.

In deze nieuwsbrief

- Beheermaatregelen
- Waarnemingen
- Nieuws van FREE NATURE
- Contactgegevens

Beheermaatregelen

Herplant in de Noordwaard

Afgelopen winter zijn er bomen gekapt in een aantal bospercelen in de Noordwaard. Het ging om bomen met een verminderde vitaliteit die binnen het valbereik van wegen of paden stonden. Op de plekken waar genoeg ruimte ontstond voor nieuwe aanplant zijn de afgelopen weken nieuwe boompjes geplant. Op plekken waar enkele bomen zijn verwijderd zal de overige beplanting deze ruimte weer innemen en maakt nieuwe aanplant geen kans. De boompjes die aangeplant zijn hebben een formaat van tussen de 1 en 1,5 meter hoog en zijn enkele jaren oud. De reden dat we dergelijke jonge boompjes planten is dat deze veel beter aanslaan dan bomen van een groter formaat en groeien de eerste jaren een stuk harder dan een groter formaat bomen. Het succes op aanslaan is dus groter en het verschil in formaat zal na een paar jaar niet meer zichtbaar zijn.

De onderlinge afstand waarin ze worden aangeplant is ongeveer 2 meter bij 2 meter. Door de bomen relatief dicht op elkaar te planten zullen ze eerder in sluiting komen. Door de schaduwwerking onder de bomen zal ondergroei minder kans maken waardoor bijvoorbeeld bramen of brandnetels minder kans hebben om met de jonge bomen te concurreren. Daarnaast zijn er altijd boompjes die het niet overleven en zal de onderlinge concurrentie de sterkste bomen uitgeleefd. Door de onderlinge concurrentie dwingen de boompjes elkaar de lucht is waardoor deze boomvormers weer zo snel mogelijk een bos vormen.





Voor de aanplant is gekozen voor een mengsel van verschillende boomsoorten. Door verschillende soorten aan te planten wordt het bos gevarieerder. Daarnaast is het beter bestand tegen ziektes. De soorten zijn inheemse boomsoorten die gekozen zijn op basis van de groeiplaatseigenschappen zoals waterhuishouding en grondsoort. De boomsoorten die gekozen zijn voor de Noordwaard: Zomereik, ruwe berk, zwarte els, haagbeuk, en fladderiep. Langs de randen van de bospercelen zijn een aantal struikvormers aangeplant: Meidoorn, egelantier, Gelderse roos en lijsterbes.

Om te voorkomen dat de boompjes door wild worden opgegeten zijn er zogenoemde groeikokers geplaatst. Dit zijn kunststof beschermkokers die na een aantal jaar weer verwijderd worden en elders worden hergebruikt. Binnen enkele dagen na het aanplanten bleken de eiken die nog niet beschermt waren dé lekkernij van de bever te zijn. Helaas waren meteen al ongeveer vijftien eikjes afgeknaagd. Hiermee was de noodzaak van beschermde maatregelen meteen aangetoond. Naast bevers zorgen ook reeën voor schade aan jonge boompjes. Mannetjesreeën schuren met hun gewei langs boompjes om hiermee hun territorium af te bakenen. Hierdoor raakt de bast beschadigd en is de overlevingskans van de boom vrij klein. De groeikokers zorgen de eerste jaren dat de boompjes beschermd zijn.

Waarnemingen

Zeldzame soorten van de afgelopen tijd

Sinds de vorige nieuwsbrief is er veel veranderd buiten. De dagen worden langer, de temperatuur en het landschap krijgt weer wat kleur. Aan de natuur is het echt te merken dat het voorjaar wordt, vogels beginnen weer volop te zingen, en de eerste generaties dagvlinders vliegen alweer volop rond. Met het voorjaar wordt het ook weer wat aantrekkelijker om naar buiten te gaan, de kans op mooie natuurwaarnemingen wordt weer wat groter. Ook in de afgelopen periode zijn er heel bijzondere planten- en diersoorten gezien in de Noordwaard.

Vlak na het verschijnen van de vorige nieuwsbrief werd er door een bevoorrecht groepje geluksvogels een heuse **dwergarend** gezien. Deze soort komt vooral voor in Zuid-Europa en heeft zich waarschijnlijk door de aanhoudende zuiderwind naar Nederland laten afglijden. Naast dat dit de eerste zekere waarneming is van de dwergarend in de Biesboschregio zijn er in heel Nederland slechts 51 eerdere dwergarenden gezien. Een échte zeldzaamheid dus! In de tweede helft van februari worden de eerste **zandhommels** weer gezien. Door een aantal vrijwilligers wordt vanaf dit jaar gezocht naar deze soort, en dat loont, de eerste zandhommels worden alweer gezien! De soort kwam vroeger overal in het land voor maar is vandaag erg zeldzaam. De soort komt alleen nog voor in de Biesbosch en de Haringvlietoevers.

Foto dwergarend: Henk Geerding



Op 6 april werd in de Middelste kievitswaard een Europese kanarie ontdekt, een soort die erg schaars is in Nederland en alleen tijdens de doortrekperiode af en toe gezien wordt. De vogel zat kort aan de grond maar is vervolgens niet meer teruggevonden. Een jong mannetje **smelleken** en **roodhalsfuut** bleven wel langer zitten, in de wintermaanden worden beide soorten ieder jaar in lagere aantallen in Nederland gezien. In deze periode lijkt de laatstgenoemde op een grijzige 'gewone' Fuut die net een slagje kleiner is. Deze vogel had het kennelijk zo erg naar zijn/haar zin in de Noordwaard dat deze tot begin april zelfs

bleef hangen en zelfs in vol zomerkleed te bewonderen was! De komende weken zal het voorjaar écht beginnen, wie maar genoeg naar buiten gaat/kijkt loopt vanzelf ook tegen een hoogtepuntje aan. In deze periode zal de vogeltrek 'losbarsten' waardoor het uitkijken is naar een zwarte wouw of zelfs een zeldzame steppiekiekendief. Ook op het gebied van planten is er genoeg te ontdekken ook zullen de eerste koninginnenpages zich alweer snel laten zien. Maar vergeet ook vooral niet te genieten van de niet-zeldzame soorten, de kleuren van een paardenbloem of een mooie zonsondergang zijn vaak minstens even mooi!
Foto roodhalsfuut: Arie Kolders



Nieuws van FREE NATURE

Voorjaar in de Noordwaard

Hoewel het koud en nat blijft, is het toch voorjaar in de Noordwaard. Het eerste veulen is geboren en bij de Schotse hooglanders staat de teller inmiddels op 5 kalveren. Bijzonder om te zien hoe elke diersoort weer anders omgaat met de hoge waterstanden in de Noordwaard. Dankzij de GPS zenders konden we zien dat de paarden sinds de geboorte van het veulen nog geen kreken hebben gepasseerd. Dit harem is altijd redelijk honkvast, maar nu blijven ze helemaal plakken in de Eijerwaard. Mogelijk in afwachting op de volgende veulens.



Bij de Schotse hooglanders zijn de ervaringen wisselend. De deelgroepen in de oostelijke stukken van de Noordwaard zwemmen de kreek nooit over, maar nemen hun kalfjes wel mee door dieper water. Maar gaan de moeders zelf grazen op een eiland, dan laten ze hun kalfjes ook wel op de kant liggen. Soms met een oppaskoe in de buurt, of ze zorgen dat ze door middel van geur of zicht in verbinding blijven. Maar de groep Schotse hooglanders die zich voornamelijk ophoudt in de Muggenwaard, spant wel de kroon. Zij nemen hun kalfjes overal mee naar toe, door de kreken, naar de Eijerwaard en weer terug. Deze groep hooglanders weet perfect om te gaan met de wisselende waterstanden in dit deel van de Noordwaard en leert dat ook meteen aan de kleintjes. Want jong geleerd... is oud gedaan!



Contactgegevens Noordwaard

Vragen aan de boswachter en/of
aankomen voor de nieuwsbrief:

Jonas Pronk, boswachter beheer Noordwaard:
j.pronk@staatsbosbeheer.nl of 06-13 64 94 62

Kuddes FREE Nature

- Calamiteiten grote grazers:
- Beheerder Tanja de Bode:
- Meer informatie:

06-29 01 57 31 (24 uur per dag)
tanja.debode@freenature.nl of 06-33 68 00 51
www.freenature.nl